

КРАЧОК ЛЮДМИЛА, к.е.н., викладач-стажист

Уманський національний університет садівництва, м. Умань

НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ДОХОДІВ ДО 2030 РОКУ: ВПЛИВ НА ОПОДАТКУВАННЯ

Повномасштабна війна, яка триває вже третій рік, ставить свій негативний відбиток на соціально-економічному становищі країни, та істотно впливає на всі сфери життєдіяльності населення та суб'єктів господарювання.

З метою сприяння швидкого відновлення після завершення або припинення воєнного стану, забезпечення економічного зростання України, а також для реалізації європейського курсу України у середньостроковій перспективі, держава має проводити виважену фіскально-бюджетну політику, зокрема підвищити ефективність видатків та податкового й митного адміністрування та удосконалити структуру податків та пільг [1, с. 2]. Не менш важливо досягти партнерських відносин між підприємницьким сектором і державою, покращити бізнес та інвестиційний клімат у країні. Ключовим при цьому є налагодження партнерських відносин між платниками податків і контролюючими фіскальними органами. Для цього сформовано Міністерство фінансів України розробило Національну стратегію доходів до 2030 року.

Національна стратегія доходів України (НСДУ) – «дорожня карта реформування податкової та митної системи, а також удосконалення процедур податкового та митного адміністрування, яка необхідна для забезпечення потенціалу задоволення фіскальних потреб у середньостроковій перспективі. Вона також підтримує економічне зростання через зменшення нерівності та неефективності в політиці та адмініструванні доходів. Це бачення майбутньої системи доходів України, що надає чіткості та мети реформам. Для того, щоб національна стратегія доходів була ефективною та успішною, вона повинна мати широку підтримку та політичну волю. НСДУ втілює стратегію фінансування видаткових потреб і забезпечення фіскальної стабільності у керований і сталий спосіб на противагу довільним і непослідовним реформам» [1, с. 2].

Передбачається, що НСДУ також сприятиме:

- забезпеченню макроекономічної та фінансової стабільності через збереження рівня мобілізації доходів та зменшенні потреби у зовнішньому фінансуванні;
- забезпеченню адаптації законодавства України до законодавства ЄС та виконання міжнародних зобов'язань України в частині митної і податкової політики та адміністрування;
- зміцнення доброчесності та довіри до контролюючих органів через посилення антикорупційних заходів та підвищення прозорості і ефективності процедур управління;
- підвищенню рівня дотримання податкового та митного законодавства платниками податків та контролюючими органами;
- створенню та впровадженню сучасних цифрових рішень податкового та

митного адміністрування [1, с. 2].

Для реалізації цих цілей передбачено низку змін, зокрема й у частині податкового адміністрування, зокрема:

- Заборона спрощеної системи оподаткування для юридичних осіб. Третю групу об'єднують з другою, а для юридичних осіб, які на ній перебувають, протягом трьох років будуть поступово підвищувати ставку податку до 18%. Після цього буде заборонено користуватися цією системою.

- Підвищення ставок спрощеної системи для фізичних осіб-підприємців. Для ФОПів, які перебувають на другій і третій групах (а після реформи – на об'єднаній другій групі), запровадять диверсифіковані ставки залежно від виду діяльності [1, с. 5-6].

- Звуження першої групи спрощеної системи. Кількість видів діяльності, якими можна займатися на спрощеній системі оподаткування, звужиться. Єдиний податок для першої групи переглянуть: замість фіксованої суми підприємці будуть платити відсоток від доходу.

- Ставки податку для «спрощенців» четвертої групи (агровиробники) підвищать, а базу оподаткування розширять. Передбачається, що це стимулюватиме компанії переходити на загальну систему оподаткування [1, с. 5-6].

- Запровадження прогресивної шкали оподаткування ПДФО: одна чи дві вищі ставки будуть застосовуватися до тієї частини доходу особи, яка буде перевищувати певний встановлений законом рівень. Розмір цих ставок, як і граничні розміри доходів, поки не відомі.

- Запровадження європейських правил оподаткування податком на прибуток підприємств (зокрема, щодо оподаткування роялті).

- Гармонізація законодавства про ПДВ з директивами ЄС. Наприклад, мінімізація пільг з ПДВ, гармонізація ставок та адміністрування цього податку.

- Підвищення акцизів на пальне, алкоголь, тютюнові вироби до мінімального рівня ставок, який діє в ЄС [1, с. 6].

- Підвищити ставки оподаткування екологічним податком викидів вуглецю (цей захід планується реалізувати після завершення війни) [1, с. 6].

- Зміна бази оподаткування податку на майно. Стягувати його пропонують з оціночної вартості нерухомості. До того часу держава повинна буде налагодити процеси оцінки майна та наповнити реєстри відповідними даними.

- Крім того, у стратегії йдеться про концептуальні зміни. Наприклад, надати місцевим органам влади більше повноважень щодо адміністрування місцевих податків та зборів, а також запровадити систематичну оцінку податкових пільг. Зокрема, від деяких з них пропонується відмовитися, натомість зосередити увагу держави на пільгах для переробної промисловості [1, с. 6].

Разом із тим, такі заходи попри задекларовані позитивні зміни ставлять перед суб'єктами виробництва нові вимоги та у запропонованому вигляді може лише поглибити розбіжності між бізнесом та контролюючими органами.

Вона може негативно позначитися на бізнес- та інвестиційному

середовищі, знизить привабливість для інвесторів, зменшить підприємницьку активність та призведе до збільшення тіньової економіки, оскільки передбачає істотні зміни спрощеної системи оподаткування, посилення контролю за доходами громадян, зміни в адмініструванні податків. Суб'єкти господарювання при цьому, в умовах тривалої війни, загострення соціально-економічної кризи та зростання корупції, ще більше стикнеться з масштабними проблемами зростання витрат, обтяженням платіжних процедур, погіршенням умов ведення господарчої діяльності. Це призведе до пригнічення економічного відновлення, переходу економіки в «тінь» та ще більшої втрати економічно активних громадян, які здатні наповнювати бюджет.

Таким чином, Національна стратегія доходів до 2030 року потребує удосконалення та узгодження положень між представниками влади та бізнесу в Україні, а також аналізу та урахування світових практик оподаткування, одночасно спрямованих на збільшення дохідної частини бюджету та сприяння розвитку бізнесу через прозорість, справедливість, обґрунтованість, добросовісність та ефективність податкового адміністрування.

Список використаних джерел:

1. Національна стратегія доходів України до 2030 року. Міністерство фінансів України. URL:
https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf

